UTTALANDE

Centralisering eller en lokal kyrka?

Kyrkostyrelsens utredning om att hålla ihop tillsyn och främjande för SKUT i en samlad organisation har nu publicerats (SKU 2026:2).

Utredaren konstaterar själv att han inte funnit någon modell som håller samman tillsyn och främjande. Trots detta föreslår han en organisation där tillsyn och främjande även fortsättningsvis ligger på olika nivåer och hos olika aktörer. Utredningen löser därmed inte den uppgift den fått.

Utredningen:

- saknar en tydlig beskrivning av vilket problem som ska lösas. Därmed blir det oklart vad utredaren försöker lösa och varför en centralisering till kyrkokansliet skulle lösa problemen.
- saknar en egentlig analys och bygger främst på påståenden som inte underbyggs.
- saknar en egentlig konsekvensanalys och innehåller mycket begränsade ekonomiska överväganden.
- det påstås att en flytt av främjandet till Visby skulle bli dyr, trots att Visby stift bedömer att ett sammanförande skulle ge betydande synergier och lägre kostnader.
- det saknas en analys av de positiva effekter en flytt till Visby skulle få för kyrkokansliets storlek och ekonomi, viktigt inte minst mot bakgrund av kyrkomötets sparkrav.

Ytterligare aspekter

Den organisation utredningen föreslår är i stort en återgång till den ordning som gällde före 2003, en ordning som inte fungerade, utsattes för omfattande kritik och inte gav församlingarna den stiftstillhörighet de efterfrågat under flera decennier. Varför skulle den fungera bättre idag?

Det är anmärkningsvärt att utredningen, trots att kyrkoordningen och Läronämnden konstaterat att nationell nivå och kyrkokansliet inte utgör en pastoral nivå, föreslår att SKUT ska placeras vid kyrkokansliet och samtidigt ha ett delat ansvar med Uppsala domkapitel. Att endast ändra en adress i ett organisationsschema, från Visby till Uppsala domkapitel, löser inte problemet med delat ansvar, inte heller åstadkommer det en sammanhållen stiftstillhörighet.

Utredningen visar inte heller att SKUT:s tillhörighet till Visby stift har orsakat de problem som sägs motivera omorganisationen. Utan en sådan analys är det svårt att förstå varför slutsatsen blir att SKUT ska flyttas från Visby.

Problemet med dagens organisering av SKUT är inte att det sedan nära 25 år är en del av Visby stift, utan att uppdelningen mellan tillsyn och främjande är en teoretisk konstruktion. Nu föreslås alltså att denna teoretiska konstruktion ska cementeras. Biskoplig närvaro, engagemang och relation ersätts av ett digitalt servicecentrum och en utlandsprost, samtidigt som uppdelningen mellan tillsyn och främjande består.

Grundproblemet är att dagens ordning med SKUT som en del av Visby stift aldrig fullt ut genomförts med en sammanhållen stiftsledning. Därför borde man först pröva att fullfölja 2003 års reform, när SKUT blev en del av Visby stift, innan den överges.

Ytterligare analyser måste göras innan kyrkomötet kan fatta beslut, främst måste det undersökas vad det skulle innebära att fullt ut infoga SKUT i Visby stift. Den organisation som utredningen föreslår gynnar inte församlingarna i utlandet, inte Visby stift och inte Svenska kyrkan som helhet.

Ytterligare information om SKUT-utredningen kommer att läggas upp löpande på www.svenskakyrkan.se/visbystift

+Erik Eckerdal